

Aaltonen Heli - Tiivistelmä

Olen tehnyt Åbo Akademin säätiön ja Työsuojelurahaston apurahojen turvin tutkimusta sukupuolen merkityksistä työnohjauksessa (*Gender and Coaching. Vertaileva tutkimus sukupuolen merkityksistä työnohjauksessa Suomessa ja muissa Euroopan maissa.*) Tutkimuskysymykseni oli, ovatko työnohjaajat ja coachit tietoisia sukupuolen merkityksistä ohjaustyössään? Jos ovat, millaisia vaikutuksia sillä on ohjausprosessiin? Jos eivät ole tietoisia, millaisia vaikutuksia sillä on ohjausprosessiin? Viitekehitykseni ja tulosten analyysin metodi oli intersektionaalinen (Lykke 2010, Buikema et al. 2011, Crenshaw 1989) eli halusin tarkastella, miten sukupuoli, ikä, luokka, etnisyys, koulutus, asuinpaikka jne. vaikuttavat työnohjaajien käsityksiin sukupuolen merkityksistä työnohjauksessa. Tutkimukseni yhteistyökumppaneita Suomessa olivat Suomen työnohjaajat ry (STORY), jolla on noin 1 800 jäsentä sekä Kirkon koulutuskeskus, joka kouluttaa ja pitää yhteyttä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon noin 400 työnohjaajaan. European Mentoring and Coaching Federation (EMCC), jolla on noin 5 000 jäsentä 25 Euroopan maassa ja muutamia myös Euroopan ulkopuolella oli kansainvälinen yhteistyökumppanini. Åbo Akademin sukupuolentutkimuksen sekä sosiologian professorit ovat olleet tärkeimmät akateemiset tukijat. Tutkimusmenetelmäni olivat kvantitatiivinen sähköinen kyselytutkimus sekä kvalitatiivinen temaattisten haastattelujen ja päiväkirjojen muodossa.

Kyselyni tulokset kertovat, että työnohjaus Suomessa sekä EMMC:n jäsenten coachaus on vahvasti sukupuolittunutta. Tätä termiä käytetään silloin, kun jommankumman sukupuolen edustajia on enemmistö. Se tarkoittaa kyselyni mukaan mm. sitä, että 84 % STORY:n jäsenistöstä, 64 % kirkon työnohjaajasta ja EMCC:n coacheista on 60 % naisia. Vastaajien sekä organisaatioiden sukupuolijakaumat olivat suunnilleen samat. Kirkon työnohjaajien asiakkaista noin 76 % ja STORY:n jäsenten asiakkaista 84 % ja EMCC:n asiakkaista 65–70 % on naisia. Nämä tulokset eivät ole yllättäviä, koska sekä kirkon että sosiaali – ja terveysalan työntekijöistä suurin osa on naisia ja mainittujen organisaatioiden asiakkaat koostuvat pääosin kirkon työntekijöistä sekä sosiaali- ja terveysalan työntekijöistä. EMMC:n coachien asiakkaista enemmistö on yksityisen sektorin esimiestason naisia.

Sähköisen kyselyn perusteella ajatus sukupuolisuudesta ja sen laajasta merkityskirjosta työnohjauksessa näyttää olevan monelle suomalaiselle työnohjaajalle vieras. Useat työnohjaajat näyttävät ajattelevan, että kun työnohjattava astuu sisään, työnohjaajan sukupuoli katoaa ja hän muuttuu neutriksi. On opittu, että ammattilainen on neutri.

Suomalaisista haastateltavista sen sijaan useat olivat pohtineet sukupuoleen liittyviä asioita työnohjauksessa ja osa myös psykoterapeutin sekä seksuaaliterapeutin näkökulmasta. Ammatillisuutta osa pitää työnohjaajan suojana, mutta liiallinen ammatillisuus ja siihen liittyvä sukupuolinen neutrius myös kyseenalaistetaan. Ammatillisuudella voi siis etäännyttää sekä oman että työnohjattavan sukupuolen ja jossain määrin torjua sen moninaiset ulottuvuudet ja merkitykset työnohjauksessa.

EMCC:n coacheilla kyselyn perusteella oli suomalaisia enemmän pohdintaa sukupuolen ja muiden tekijöiden merkityksistä ja vaikutuksista ohjaustyöhön. Haastatteluissa pohdittiin avoimesti sukupuolen ja muiden tekijöiden vaikutuksia ja merkityksiä coachingissa. Muutamat pohtivat asioita ensimmäistä kertaa.

Työnohjaajan avoimuus sukupuolisuuden moninaisuuteen liittyvissä kysymyksissä on oleellista, kun keskustellaan ohjaustilanteissa esim. ammatti-identiteettiin, yhteistyöhön, tasa-arvoon, asialliseen kohteluun ja oikeudenmukaisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Sukupuoliosaamisen opiskelua pitää lisätä työnohjaajien ja coachien koulutuksiin. Tällöin työnohjausten ja coachausten tuloksena voi olla tyytyväisempiä asiakkaita – niin yksilöitä kuin ryhmiä ja työyhteisöjä.